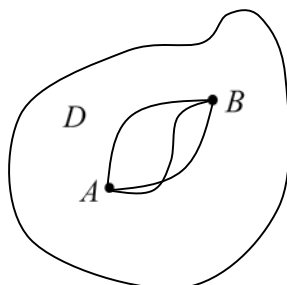

№10-дәріс

Қисық сызқты интегралдың интегралдау жолынан тәуелсіздігі

D облысында $P(x, y)$ және $Q(x, y)$ функциялар анықталған, үзіліссіз болсын. Осы облыста жататын A және B нүктелерді алайық, оларды жалғастыратын кез келген кесінді-тегіс қисықтар бойынша интегралды қарастырсақ, онда жалпы айтқанда әр түрлі мәндер шығады. Кейбір жағдайда бір сан шығады, демек жолға тәуелсіз.

Сондықтан, мына сұрақты қоюға болады: қандай жағдайда қисық сызқты интегралдың мәні жолға тәуелсіз?

$$\text{Th1. } \int_L Pdx + Qdy \quad (1)$$

Интегралдың жолына тәуелсіз болу үшін, осы облыста жататын және өзін-өзі қимайтын кез-келген тұйық C контур бойынша интегралдың нөлге тең болуы қажетті және жеткілікті.

Th2. Айталық бір байланысты шектелген D облысында $P(x, y)$ және $Q(x, y)$ функциялар, $\frac{\partial P}{\partial y}$ және $\frac{\partial Q}{\partial x}$ дербес туындыларымен анықталған, үзіліссіз болсын. Онда осы облыста жататын тұйық кесінді-тегіс C контур бойынша интеграл нөлге тең болу үшін, мына шарттың

$$\frac{\partial P}{\partial y} = \frac{\partial Q}{\partial x} \quad (2)$$

орындалуы қажетті және жеткілікті.

Салдар. Қисық сызқты интегралдық интегралдау жолына тәуелсіз болуы үшін (2)-ші шартын орындалуы қажетті және жеткілікті.

(1)-ші интегралдың астындағы өрнек, яғни $Pdx + Qdy$ екі айнымалы функцияның толық дифференциалының формасына ұқсайды:

$$du = \frac{\partial u}{\partial x} dx + \frac{\partial u}{\partial y} dy \quad (3)$$

Th3. Егер $P(x, y)$, $Q(x, y)$ функциялар бір байланысты, шектелген D облысында $\frac{\partial P}{\partial y}$ және $\frac{\partial Q}{\partial x}$ дербес туындыларымен үзіліссіз болса, онда $Pdx + Qdy$ өрнек толық дифференциал болу үшін (2)-ші шарттың орындалуы қажетті және жеткілікті.

Бұл функция мына формулалармен анықталады:

$$u(x, y) = \int_{x_0}^x P(x, y_0) dx + \int_{y_0}^y Q(x_0, y) dy + c \quad (4)$$

$$u(x, y) = \int_{y_0}^y Q(x_0, y) dy + \int_{x_0}^x P(x, y) dy + c \quad (5)$$

Мысалдар:

1. $\int_{(0,-1)}^{(1,0)} \left[x - \frac{y^2}{(x-y)^2} \right] dx + \left[\frac{x^2}{(x-y)^2} - y \right] dy$ [1]
2. $\int_{(1,\pi)}^{(2,\pi)} \left(1 - \frac{y^2}{x^2} \cos \frac{y}{x} \right) dx + \left(\sin \frac{y}{x} + \frac{y}{x} \cos \frac{y}{x} \right) dy$ [$\pi + 1$]
3. $\int_{(0,0)}^{(a,b)} e^x (\cos y dx - \sin y dy)$ [$e^a \cos b - 1$]